

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2023-5-001 (Soruşturma/Taahhüt)
Karar Sayısı : 24-25/610-257
Karar Tarihi : 06.06.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Cengiz ÇOLAK, Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER: Aykut KARAGÖZ, Sebahat YILMAZ, Senanur ALTINTAŞ,
Ali Ozan ŞAHANER, Gülşah DAL, Metehan KAYA,
Muhammed Mustafa AÇIKEL

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. İLGİLİ TARAF : - Batuksan Eğitim Hizmetleri ve Yayıncılık Tic. AŞ
Temsilcisi: Av. Ömer KURTAR
Mecidiyeköy Mah. Mecidiye Cad. No:14 D:6 Şişli/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Rekabet Kurulunun 22.06.2023 tarihli ve 23-28/541-M sayılı kararı uyarınca, Başkent Ankara Yayıncılık Eğitim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti., Bilfen Yayıncılık ve Tic. AŞ, Uzman Kariyer Kitabevi Yayın Dağıtım Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Giyim Gıda Tic. Ltd. Şti ve Batuksan Eğitim Hizmetleri ve Yayıncılık Tic. AŞ'nin dağıtıcılarının yeniden satış fiyatlarına müdahale etmeleri, internet satışlarını engellemeleri ve bayilerinin mal ve hizmetleri satacağı bölge ve müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirmeleri yolu ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiasına yönelik olarak yürütülen soruşturma kapsamında soruşturma taraflarından Batuksan Eğitim Hizmetleri ve Yayıncılık Tic. AŞ tarafından internet satış kısıtlamaları ve bölge/müşteri kısıtlamalarına yönelik sunulan taahhütlerin değerlendirilmesi.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Aralarında Batuksan Eğitim Hizmetleri ve Yayıncılık Tic. AŞ'nin (ZEKA KÜPÜ) de bulunduğu eğitim yayıncılığı pazarında faaliyet gösteren bazı teşebbüslerin; alıcılarının yeniden satış fiyatlarına müdahale etmek, pasif satışlarını engellemek ve bayilerinin mal ve hizmet satacağı bölge ve müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirmek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesini ihlal ettiği iddiası.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına intikal eden 28.09.2022 tarih ve 31581 sayılı gizlilik talepli şikâyet başvurusunda yer alan iddialara yönelik olarak; ZEKA KÜPÜ, Bilfen Yayıncılık ve Tic. AŞ (BİLFEN), Başkent Ankara Yayıncılık Eğitim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (BAŞKENT) ve Uzman Kariyer Kitabevi Yayın Dağıtım Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Giyim Gıda Tic. Ltd. Şti. (UZMAN KARIYER) hakkında 27.03.2023 tarih ve 2023-5-001/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu hazırlanmıştır. Söz konusu rapor, Rekabet Kurulunun (Kurul) 30.03.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve BAŞKENT, BİLFEN, ZEKA KÜPÜ ve UZMAN KARIYER hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 40. maddesi uyarınca önaraştırma açılmasına 23-16/293-M sayı ile karar verilmiştir.
- (4) Önaraştırma sürecinde 12.05.2023 tarihinde İstanbul'da BİLFEN ve ZEKA KÜPÜ'nde, Ankara'da ise UZMAN KARIYER ve BAŞKENT'te yerinde incelemeler

gerçekleştirilmiştir.

- (5) Yerinde inceleme ve bilgi isteme tutanakları ile birlikte teşebbüslerden bilgi ve belgeler talep edilmiş olup ZEKA KÜPÜ tarafından gönderilen cevabi yazı 24.05.2023 tarih ve 38969 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (6) Yapılan önaraştırma sonucunda hazırlanan 12.06.2023 tarih ve 2023-5-001/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, Kurulun 22.06.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 23-28/541-M sayı ile BAŞKENT, BİLFEN, UZMAN KARIYER ve ZEKA KÜPÜ hakkında, dağıtıcılarının yeniden satış fiyatlarını belirlemek, internet satışlarını sınırlamak ve sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacakları bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirmek yolu ile 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediklerinin tespitine ilişkin olarak aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.
- (7) Soruşturma taraflarına haklarında soruşturma açıldığına ve 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilk yazılı savunmalarının 30 gün içinde gönderilmesi gerektiğine dair bildirim yapılmış olup ZEKA KÜPÜ tarafından yazılı savunma gönderilmemiştir. Teşebbüsün yeniden satış fiyatının tespit edilmesine ilişkin iddialar bakımından yine 10.08.2023 tarih ve 41446 sayılı yazı ile yaptığı uzlaşma başvurusu, Kurulun 15.02.2024 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 24-08/136-MUA sayılı uzlaşma ara kararı verilmiştir. İlgili uzlaşma ara kararına istinaden ZEKA KÜPÜ tarafından hazırlanan nihai uzlaşma metni Kurulun 07.03.2024 tarihli toplantısında görüşülmüş olup 24-12/238-98 sayı ile soruşturmanın yeniden satış fiyatının tespit edilmesine ilişkin iddialar bakımından uzlaşma ile sonlandırılmasına karar verilmiştir.
- (8) Soruşturma sürecinde, ZEKA KÜPÜ tarafından internet satış kısıtlamaları ve müşteri/bölge kısıtlamalarına yönelik ihlaller kapsamında 2021/2 sayılı Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Önaraştırmalarda ve Soruşturmalarda Sunulacak Taahhütlere İlişkin Tebliğ (2021/2 sayılı Tebliğ) çerçevesinde 20.09.2023 tarih ve 42665 sayı ile taahhüt talebinde bulunulmuş, Kurulun 28.09.2023 tarih ve 23-46/862-M sayılı kararı ile taahhüt görüşmelerine başlanmasına karar verilmiştir.
- (9) Taahhüt görüşmelerine ilişkin süreç devam ederken Kurulun 30.11.2023 tarih ve 23-55/1101-M sayılı kararı ile söz konusu soruşturma süresinin 22.12.2023 tarihinden itibaren altı ay uzatılmasına karar verilmiştir.
- (10) Tarafla taahhüt görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve ZEKA KÜPÜ tarafından gönderilen nihai taahhüt metni 06.05.2024 tarih ve 51526 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (11) Yukarıda yer verilen süreç sonucunda taahhüt başvurusu kapsamında hazırlanan 05.06.2024 tarih ve 2023-5-001/BN-15 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (12) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Bilgi Notu'nda özetle; ZEKA KÜPÜ hakkında yürütülen soruşturma kapsamında teşebbüs tarafından sunulan taahhütlerin teşebbüs açısından bağlayıcı hale getirilmesi ve bu çerçevede teşebbüs hakkında yürütülen soruşturmanın sonlandırılması gerektiği kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Taraf Hakkında Bilgi (ZEKA KÜPÜ)

- (13) 1999 yılında faaliyetlerine başlayan ZEKA KÜPÜ eğitim ve öğretim alanında yalnızca yardımcı ders kitapları konusunda faaliyet göstermektedir. ZEKA KÜPÜ "Zekâ Küpü",

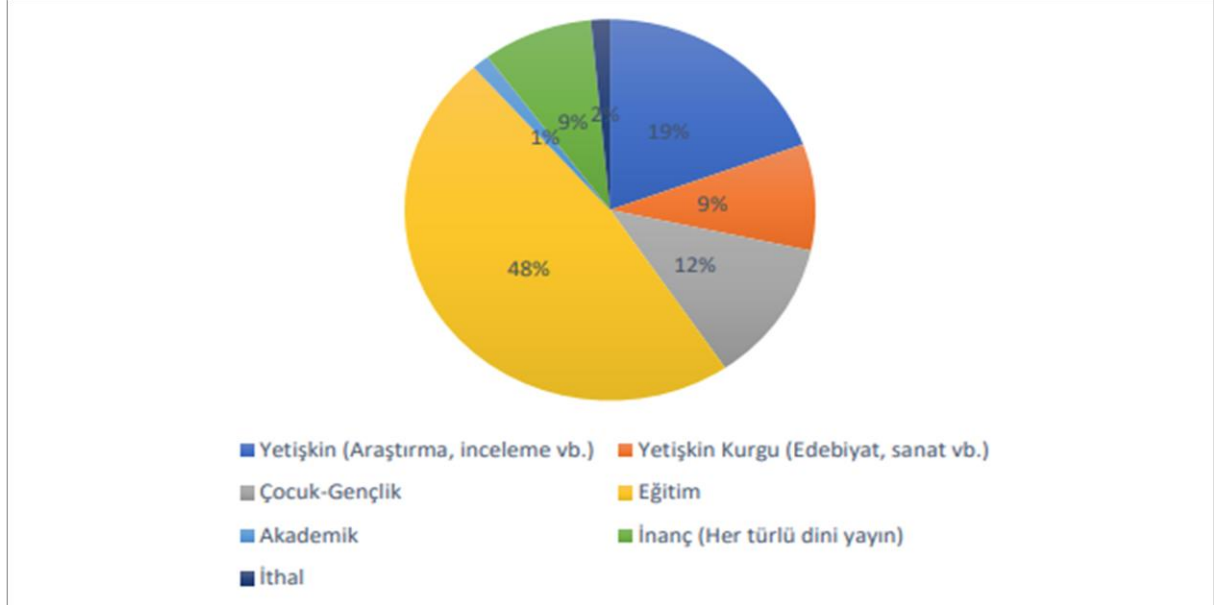
“Pisagor” ve “Akıl Var Mantık Var” markaları ile üretimine devam etmektedir.

I.2. Sektöre İlişkin Bilgiler

- (14) Çeşitli yazılı ürünlerin basılması ve dağıtılmasını ifade eden yayıncılık faaliyeti, içerisinde gazete, kitap, dergi gibi birçok türü barındırmakta olup tüketici tercihi ve yaş grubu gibi kriterlere göre farklı alt kırılımlara ayrılmaktadır.
- (15) Yayıncılık sektöründe, fikri ve sınai hakların koruma altına alınması önemli olup sektör oyuncuları açısından sorun teşkil eden korsanla mücadele çeşitli uluslararası sözleşmeler, Avrupa Birliği Direktifleri, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun ilgili hükümleri ve bandrol benzeri uygulamalarla sağlanmaktadır. Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in (Bandrol Yönetmeliği) “Tanımlar” başlıklı 4. maddesinde bandrol; *“Fikir ve sanat eserlerinin izinsiz çoğaltılmalarının ve taklit edilmelerinin önlenmesi amacıyla; fikir ve sanat eserlerinin çoğaltılmış nüshaları ile süreli olmayan yayınların üzerine yapıştırılan, sökülmesi halinde parçalanarak ve yapıştırıldığı malzemenin özelliğini kaybettiren nitelikte güvenlik şeridi içeren holografik özellikli bir güvenlik etiketini veya dijital olarak üretilen güvenlik etiketini”* ifade etmekte olup hem fikri hakların korunmasında hem de yayımlanan kitapların takibinde ciddi bir rol oynamaktadır.
- (16) Ülkemizde yayınevlerinin, ürettikleri kitapların her biri için Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu'ndan (YAYFED) bandrol alması, Bandrol Yönetmeliğinin 5. maddesi gereğince zorunludur. Yayıncılık sektöründeki meslek birliği kuruluşlarından biri olan ve Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği ile Yayıncılar Telif Hakları ve Lisanslama Meslek Birliği'nin aldığı ortak kararlarla kurulan¹ YAYFED tarafından hazırlanan raporlarda² ve soruşturma taraflarından elde edilen bilgilerde, bandrollenen kitapların türlerine göre yetişkin kültür yayınları, yetişkin kurgu edebiyat yayınları, çocuk kitapları, gençlik kitapları, eğitim yayınları, akademik yayınlar, inanç yayınları ve ithal yayınlar olarak ayrıldığı ifade edilmektedir.
- (17) Türkiye Yayıncılar Birliği (TÜRKYAYBİR) tarafından hazırlanan “2022 Yılı Kitap Pazarı Raporu”na göre 2022 yılında yayımlanan kitapların türlerine göre dağılımına aşağıda yer verilmektedir.

¹ YAYFED'in kuruluşuna dair onay 14.02.2011 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından verilmiştir.

² YAYFED, *Bandrol Raporu*, 2019.

Grafik 1: 2022 Yılında Yayımlanan Kitapların Türlerine Göre Dağılımı³

- (18) TÜRKYAYBİR tarafından hazırlanan rapora göre, 2022 yılında bir önceki yıla göre yayımlanan toplam kitap sayısında %13, eğitim alanındaki kitaplarda ise %22'lik bir düşüş yaşanmış; eğitim alanında yayımlanan kitapların oranı %47,9 ile ilk defa toplam basılan kitap sayısında %50'nin altına düşmüştür.
- (19) YAYFED tarafından paylaşılan bandrol verilerine göre, 2023 yılında Nisan ayına kadar bandrollenen kitaplarda, eğitim yayımlarına yönelik kitaplar %35'lik bir paya sahip olup söz konusu oran 2022 yılının Ocak-Nisan ayları arasında %43 olarak gerçekleşmiş, 2023 yılı itibarıyla bandrollenen eğitim yayını kitaplarında hem sayı hem de toplamdaki oranda önceki yıllara göre azalma görülmüştür.

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

- (20) Bir önceki başlık altında verilen sektörel verilerden görülebileceği üzere, bandrol sayısı bazında eğitim yayıncılığı, kitap yayıncılığı pazarının yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Haklarında soruşturma yürütülen yayınevlerinin Kuruma göndermiş oldukları cevabi yazılarda faaliyet gösterilen pazarın, eğitim yayıncılığı pazarı olarak tanımlandığı görülmektedir.
- (21) Dosya kapsamında elde edilen bilgi ve belgeler kapsamında, eğitim yayıncılığının diğer yayıncılık türlerinden birçok yönden farklılaştığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, sözü geçen farklılıklara değinmek gerekirse, öncelikle eğitim yayıncılığını diğer yayıncılık türlerinden ayıran temel faktörün ürünlere yönelik talebin yapısı olduğu söylenebilecektir. Kültür yayıncılığı gibi yayıncılık türlerinde kitapların hedef kitlesi çok daha geniş olabilirken eğitim yayıncılığında hedef kitle genel olarak öğretmen ve öğrencilerden oluşmaktadır. Hakkında soruşturma yürütülen yayınevleri tarafından, eğitim yayıncılığının pazarlama yöntemleri bakımından da diğer yayıncılık türlerinden ayrıştığı, genel nitelikteki reklam ve tanıtıcı faaliyetler yerine eğitim kurumlarındaki öğretmen ve öğrencileri doğrudan hedef alan yüz yüze tanıtım faaliyetlerinin gerekli olduğu, bu hususun da eğitim yayıncıları için bayilik sistemi kurulmasını gerektirdiği ifade edilmiştir.

³ TÜRKYAYBİR, 2022 Yılı Kitap Pazarı Raporu, Nisan 2023.

- (22) Eğitim yayıncılığının diğer yayıncılık türlerinden ayırtıran bir başka unsur da, diğer yayıncılık türlerinde kitapların raf ömrü daha uzun olabilirken eğitim yayıncılığı alanındaki kitapların raf ömrünün Milli eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen ve değişebilen müfredata bağlı olarak daha kısa olabilmesidir. Anılan bilgiler doğrultusunda, mevcut dosya bakımından “*eğitim yayıncılığı pazarı*”nın ayrıştığı söylenebilecektir.
- (23) Öte yandan, İlgili Pazar Kılavuzu’nun 20. paragrafında geçen “... *inceleme konusu işlem, gerek ürün gerekse coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyorsa ya da alternatif tüm tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmayabilir*” ifadesi doğrultusunda, dosya kapsamında incelenen iddialar bakımından yapılacak değerlendirmeyi değiştirmeyeceğinden, kesin bir ilgili ürün pazarı tanımı yapılmamıştır.

I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (24) Dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgelerden, hakkında soruşturma yürütülen yayınevlerinin faaliyetlerini ülke çapında gerçekleştirdiği ve bu faaliyetlerin rekabet koşullarında bölgeler bazında belirgin bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır.
- (25) Yayınevleri tarafından üretimi ve satışı gerçekleştirilen ürünler bakımından ülkenin herhangi bir bölgesinde rekabet koşullarının diğer bölgelerden farklılık göstermesini gerektiren hususların mevcut olmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

I.4. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Belgeler^{4,5}

I.4.1. ZEKA KÜPÜ’de Yapılan Yerinde İncelemede Elde Edilen ve Taahhüt Kapsamında Değerlendirilen Bulgular

- (26) Bulgu-47: ZEKA KÜPÜ’nde yapılan yerinde incelemede (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 04.07.2017 tarihinde ZEKA KÜPÜ (.....) tarafından teşebbüs çalışanı (.....) gönderilen, bilgi kısmında teşebbüs çalışanı (.....) ile (.....) yer aldığı “(.....) DOSYASI” konulu e-posta yazışmasında aşağıdaki ifade yer almaktadır:

(.....):

“(.....) hanım merhaba, ekte (.....) firmasının iadelerimi almadılar o yüzden bu kitapları internette satıyorum ifadelerine karşılık firmadan almış olduğumuz iade ürünlerin faturaları mevcut. Ayrıca bayilerimizle yaptığımız sözleşmelerde internet satışı yapamayacaklarına ait ilgili kısım için bir örnek bulunuyor. Firmanın vermiş olduğu çekin ödemesi de hesap ekstresinde görüldüğü gibi 15 gün için de yapılmış. Bunların haricinde (.....) bey size dava dosyası ile ilgili itiraz konuları hakkında ayrıca bir yazı yazıp mail atacak, ona göre siz gerekeni yaparsınız.

İyi çalışmalar...”

- (27) Bulgu-48: (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 21.12.2018 tarihinde (.....) tarafından (.....) gönderilen, ZEKA KÜPÜ (.....) personeli (.....)’nın bilgi kısmında yer aldığı “20’li branş Deneme Kolej Çalışması.” konulu e-posta yazışmasına aşağıda yer verilmektedir:

⁴ E-posta ve *Whatsapp* yazışmalarındaki ifadeler, belgelerin aslına sadık kalmak amacıyla herhangi bir düzeltme yapılmaksızın aynı şekliyle alınmıştır.

⁵ Belgelerin numaralandırılmasında ilgili rapordaki belge numaraları korunmuştur.

5-) (.....) sahibi (.....) ile görüşüldü (.....) başka Yayınları bayilikleri mevcut daha önceden (.....) birçok bayilik elinde mevcut olup o dönem (.....) TL ciro (.....) yapılmış fakat Anadolu Yakası tek bir kişi (.....) verilmiş, herkesten bayilik alınıp (.....)ne satmak istediğini de belirtti yayın markette olduğundan bilgisi var. (.....) itibariyle Merkezi bir noktada olup parakende ise güçlü ve (.....) ve (.....) bölgede 2 kişi mevcut olduğunu söyledi nakit çalışmak istediğini bayilik almak istediğini belirtti toplu alımlarda (.....) iskontonun üzerinde yüksek adetlerde esneklik istediğini belirtti. zeka küpü (.....) bölgesi için (.....) TL düşünüyorsan ben Önümüzdeki yıl bunu (.....) tl yapmak istiyorum denildi. Bayi benim arkamda duracak ve ortak bir çalışma yapacağız denildi. Bütün özel kolejlerin kendisinden alışveriş yaptığını belirtti. (.....) temsili evrak alınacak nakit devam edebiliriz bölge ihlali yapıp parakende ve sahada da yüksek iskontolar ile problemler yaratılmamak kaydıyla olduğu belirtildi.”

- (28) Bulgu-55: (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 26.09.2019 tarihinde (.....) tarafından ZEKA KÜPÜ (.....) personeli (.....) ile (.....) gönderilen “Günlük Rapor“ konulu e-posta yazışmasında aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

(.....):

(...)

8.(.....) ziyaret edildi . Bayiden (.....) evrak aldık . (.....) önümüzdeki ay kart geçecek . (.....) diğer adı (.....) olan dağıtım firmasına mal verdiğini itiraf etti ancak bu rakamlar çok az . Tam bilgi yayınlarını vermiş (.....) adet . Bizden çektiği son ürünler duruyor kırtasiyede. Ayrıca önceden çektiği (.....) kusurlu rakamları zaten (.....) üzerinden (.....)ne vermişti . Bayi doğru söylüyor az sayıda vermiş dağıtıma uyardım . Birdaha verirsen bayiliği iptal ederiz ded zaten öncesinde yalanlamıştı ancak kitaplarımız da gizli barkot var ve mal senden çıkmış diye zarfladım hemen düştü evet ben verdim ama az dedi .Bundan sonra vermeyecek . Bu 2. Kez zarfladığımız bayilerden direk itiraflar alınca bu gizli barkot taktiği ise yaradığını gördüm .

9. (.....) ziyaret edildi. Şuan iyi gidiyorlar. Birkaç bölge ihlali için şikayetleri vardı ve o firmalardan birini ziyaret ettim . Ayrıca önceki çalışmalarımızda kitaplarımızı seven (.....) merkezi ziyaret edildi.

10. (.....); (.....)nin bölge ihlali yaptığı söylediği kırtasiye. Sahibi (.....) bey oğlu (.....) bey . Evet ürünlerimiz var. (.....) bana adamların ters ve ağızlarının pis olduğunu hatta diğer yayınevi temsilcilerini kapıdan kovup küfür ettiğini söyledi.(.....) bey açık açık konuştu benimle . Sanırım kanımız uyuştu hoş bir sohbet ettik beraber yemek yedik cay içtik güzel ağırladılar beni . Neden bizim ürünlerin bölge ihlalini yaptığını sordum . Karşımda 3700 öğrencili (.....) ortaokulu var ben burda esnafım mal istedim vermediler bende kitabınız soruluyor gittim başka yerden aldım dedi .mali (.....)den aldım dedi. Bir yandan hakli buldum adamı . Sonrasında (.....) beyi aradım adama neden mal vermiyorsun dedim oda bana farklı anlattı . Yüklü istiyorlar satamadıkları iade ediyorlar biz bu şekilde kimseye mal vermeyiz dedi. (.....) bey öyle ürünleri her kırtasiyeye vermez ve mizacı da serttir aynı zamanda yüklü mal çekmez korkar . Öyle (.....) gibi mali heryere asla dağıtmaz kendi satmak ister bölgesine hakimdir . Sonuç olarak (.....) adamlara tatlı dille rica ettik bida satmayacağının sözünü verdi ama başka yayınları yine satacağını da ekledi. Amacı mal alamadığı (.....)yi vurmak .(...)

- (29) Bulgu-59: (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 28.02.2020 tarihinde Zeka Kupu (.....) tarafından (.....) ile (.....) gönderilen (.....) bilgi kısmında yer aldığı, “2020-2021 BAYİ SÖZLEŞMESİ” konulu e-postanın ekinde paylaşılan “Bayi_Sozlesmesi 2020” isimli excel dosyasında yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

“2020-2021 BAYİ SÖZLEŞMESİ

(...)

(.....TİCARİ SIR.....)

(...)

- (30) Bulgu-60: (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 12.03.2020 tarihinde (.....) tarafından (.....) gönderilen ve (.....) bilgi kısmında yer aldığı “11 Mart Ankara Rapor” konulu e-posta yazışmasında aşağıdaki ifade yer almaktadır:

(.....):

“Sabah (.....)ye uğradım. (.....) evrak aldım. Bölge ihlali yaparsa yaptırım uygulayacağımızı söyledim. (...)

- (31) Bulgu-61: (.....) tarafından kullanılan mobil cihazdan elde edilen ve 10.07.2020 tarihinde “(.....)” isimli WhatsApp grubunda gerçekleşen yazışmada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

(.....):

“BAYİLERİMİZİN DİKKATİNE”

(...)

2020-2021 sezonundaki bayi sözleşme metnimize İNTERNET SATIŞI YOKTUR maddesi eklenmiştir.

- (32) Bulgu-63: (.....) tarafından kullanılan mobil cihazdan elde edilen ve 01.04.2021 tarihinde (.....)⁶ ile (.....) arasında gerçekleşen WhatsApp yazışmasında aşağıdaki sözleşme hükmüne yer verilmiştir:

(.....):

“(.....TİCARİ SIR.....)”

- (33) Bulgu-64: (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 03.07.2021 tarihinde ZEKA KÜPÜ (.....) tarafından (.....), (.....), (.....) ve (.....) gönderilen “İnternet satışları” konulu e-posta yazışması aşağıdaki gibidir:

(.....):

⁶ (.....) tarafından kullanılan mobil cihazda “(.....)” olarak kayıtlı bulunan kişinin ZEKA KÜPÜ çalışanı (.....) olduğu değerlendirilmektedir.

“ZEKA KÜPÜ YAYINLARI BİLGİLENDİRME VE UYARI

Değerli Bayimiz,

Zeka Küpü Yayınları ürünlerinin internet ortamındaki satışları belirli şartlar dahilinde yapılmaktadır ve bu durum sizlerle yapılan sözleşme ile kayıt altına alınmıştır. Sözleşmedeki ilgili madde şu şekildedir:

MADDE-3

(...)

(.....TİCARİ SIR.....)

(...)

Bilginize sunulur...”

- (34) Bulgu-65: (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 06.07.2021 tarihinde (.....) tarafından (.....) gönderilen, (.....) tarafından da (.....), (.....) ve (.....)'a iletilen “FW: Bayilik sözleşmesi“ konulu e-posta yazışmasına aşağıda yer verilmektedir:

“Merhaba,

(.....)/ (.....) bölge satış bayisiyiz. Pandemi dolayısı ile 2 yıldır sektör olarak çok ciddi sıkıntılar çekmekteyiz. Bazı güler elektrik, su ve kira giderlerini bile karşılayacak cirolara ulaşamazken. Bu sürecin uzaması ile maddi olarak zorlanmaktayız. Bölgemizde özel okulun bulunmaması da herhangi bir toplu satışın da önüne geçmektedir. Alternatif kazanç yolları olarak gördüğümüz internet satışlarının durdurulması bizi daha da olumsuz etkilemekte. Yayınlarınızı satabileceğimiz hiç bir mecra kalmadı.

Bu bağlamda sizlere verdiğimiz evrakları ödeme şansımız kalmamaktadır. Bu nedenle şuan rafımızda olan ürünlerin iade alınıp, mutabakat yaparak bayilimizi sonlandırmak istiyoruz. En kısa sürede cevabınızı bekliyoruz.

İyi çalışmalar.”

- (35) Bulgu-66: (.....) tarafından kullanılan bilgisayardan elde edilen ve 01.02.2023 tarihinde ZEKA KÜPÜ (.....) tarafından (.....) gönderilen, “2023-2024 ZEKA KÜPÜ YAYINLARI BAYİLİK SÖZLEŞMESİ” konulu e-posta ve “2023-2024 ZEKA KÜPÜ YAYINLARI BAYİLİK SÖZLEŞMESİ” isimli e-posta ekine aşağıda yer verilmektedir:

(.....):

“Yeni dönem bayilik sözleşmesi ektedir. Değişiklik yapılmamış olup tarihler vs. güncellenmiştir.

İyi Çalışmalar...”

E-posta eki:

2023-2024 BAYİ SÖZLEŞMESİ

(...)

MADDE-7 (.....)

(...)

(.....TİCARİ SIR.....)

(...)

- (36) Bulgu-67: (.....) tarafından kullanılan mobil cihazdan elde edilen ve “(.....)” isimli WhatsApp grubunda gerçekleşen yazışmalar aşağıdaki gibidir:

17.03.2023

(.....):⁷

“Değerli İş Ortağımız,

Yeni çıkardığımız

1. Dönem soru bankaları ve 1. Dönem branş denemelerinin internet ortamında satışı olmayacaktır.

İnternette satışa yetkili tek satıcı ZEKA KÜPÜ YAYINLARI olacaktır.

Bunun dışında internet satışı yapan ya da satana tedarik yapan bayilerimizin bayiliği sonlandırılıp kendilerine sözleşmeye binaen tazmin faturası düzenlenecektir.”

29.03.2023

(.....):

“Hiç kimseye yaptırım yapamadık. İnternette satış yapanlara üst fiyattan(iskontosuz) ürün gönderecektik, göndermedik. En azından uyardığımız halde kaldırmayan üç dört tane bayiye yaptırım yapılırsa iyi olurdu.

((.....) mağazasının linkini paylaşmıştır.)

(.....) satışa kapatıldı. Diğerlerinden de haber bekliyoruz.”

(.....):⁸

“(.....) VE (.....) İSKONTOSUZ KESİLDİ”

I.4.2. Sektörden Elde Edilen ve Taahhüt Kapsamında Değerlendirilen Belgeler

- (37) Bulgu-69: (.....) ile ZEKA KÜPÜ (.....) arasında 03.11.2020 tarihinde gerçekleşen WhatsApp yazışmasında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

(.....):

(.....) Bey, merhaba. (.....) kitabevi ile görüştük. Size Zeka Küpü kitaplarını verip vermemek konusunda takdir yetkisi onlarda olduğu için bizim müdahale etmemiz mümkün değil. Bu, (.....) kitabevi değil bütün bayilerimiz için de sözleşmemizde kendilerine tahsis edilen bölge için geçerli olan bir durumdur.

⁷ (.....)'tan elde edilen WhatsApp yazışmalarında “(.....)” ismiyle kayıtlı şahsın ZEKA KÜPÜ personeli olduğu değerlendirilmektedir.

⁸ (.....)'tan elde edilen WhatsApp yazışmalarında “(.....)” ismiyle kayıtlı şahsın ZEKA KÜPÜ personeli olduğu değerlendirilmektedir.

Size Zeka Küpü Yayınlarının kitaplarını temin eden bayimizi de tespit etmiş bulunmaktayız. (.....) sınırları içinde bulunan bu bayimize yaptırım uygulayacağız. Raflarınızda bulunan mevcut Zeka Küpü ürünlerini de aldığınız noktaya iade etmeniz gerekmektedir. Zeka Küpü Yayınlarının kitaplarını bu şekilde (.....) ya da başka ilden temin etmeye devam etmeniz durumunda hukuki yollara başvurarak bayimizin haklarını koruyacağımızı bilmenizi isteriz. Zeka Küpü ile ilgili yetkiyi (.....) Kitabevinin avukatı (.....) vermiş bulunmaktayız. Anlayışınız için teşekkür ederiz. Saygılarımızla...”

I.5. Değerlendirme

I.5.1. ZEKA KÜPÜ’n n Bölge ve Müşteri Kısıtlamasına Yönelik Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme

I.5.1.1. Teorik ereve

- (38) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin (2002/2 sayılı Tebliğ) 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, yine aynı bentte sayılan haller dışında, alıcının sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirilebileceği ifade edilmektedir. Bu bentte sayılan hallerden ilki, alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanmasıdır. Dolayısıyla alıcının, sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin olarak münhasır bir bölge veya müşteri grubu tayin edilmesi durumunda aktif satışlar kısıtlanabilirken pasif satışların kısıtlanması mümkün olmamaktadır. Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz’un (Dikey Kılavuz) 24. paragrafında; başka bir alıcının bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilerden gelen ve alıcının aktif çabaları neticesi olmayan talepleri karşılamanın, alıcı, malın teslimatını müşterinin adresine götürerek yapsa dahi “pasif satış” olarak nitelendirileceği belirtilmektedir. Aktif satış ise başka bir alıcının münhasır bölgesindeki veya münhasır müşteri grubundaki münferit müşterilere mektup veya ziyaret gibi doğrudan pazarlama yöntemleriyle gerçekleştirilen satışlar olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, başka bir alıcıya tahsis edilmiş bölgedeki veya müşteri gruplarındaki müşterileri doğrudan hedefleyen reklamlar veya promosyonlar da diğer aktif satış yöntemleri arasında sayılabilmektedir.
- (39) 2002/2 sayılı Tebliğ’e göre, dikey ilişki tarafları arasında münhasırlık yaratılan durumlarda müşteri ve bölge kısıtlamasına aktif satışlar yönünden gidilebilecektir. Bununla birlikte, pasif satışların kısıtlanması hiçbir durumda mümkün olmamakta, söz gelimi münhasırlık kurulmuş olsa bile pasif satışlar açısından herhangi bir kısıt getirilememektedir. Aksi durumda, getirilecek bu kısıtlama dikey anlaşma veya uygulamayı 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamının dışına çıkaracaktır.
- (40) Müşteri ve bölge paylaşımı uygulamasında önemli olan husus, satıcının bayilerine münhasırlık tanıyıp tanımadığıdır. Dikey Kılavuz’un 30. paragrafında; alıcıların satış yaptığı bölge veya müşteri grubunun münhasır olarak değerlendirilebilmesi için, o bölge veya müşteri grubuna sadece tek bir alıcının veya sadece sağlayıcının kendisinin aktif olarak satış yapıyor olması gerektiği belirtilmektedir. Zira belli bir bölgeye veya müşteri grubuna aktif olarak satış yapan teşebbüs sayısı iki veya daha fazla ise artık o bölge veya müşteri grubu için m nhasırlıktan bahsedilemeyecektir. Münhasır olmayan bölgeye veya müşteri grubuna herhangi bir alıcı dilediği gibi aktif satış yapabilecektir. 2002/2 sayılı Tebliğ’in 4. maddesine ve Dikey Kılavuz’un ilgili bölümlerine göre münhasırlık içeren müşteri ve bölge kısıtlamaları grup muafiyeti kapsamında değerlendirilebilecekken münhasırlık içermeyen bölge ve müşteri

kısıtlamasına yönelik dikey anlaşma ve uygulamalar, teşebbüsün pazar payı %30'un altında kalsa da 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmemektedir⁹.

- (41) Münhasır bölge tahsisi içeren dağıtım anlaşmaları ile bayi sadece kendisinin aktif olarak satış yapacağı bir bölgeye sahip olmakta ve bu şekilde bayinin başka bayilerin yaratacağı rekabetten korunarak, tüm satış çabalarını ürüne daha iyi yönlendirmesi ve daha etkin olarak faaliyette bulunması hedeflenmektedir. Bu şekilde bayinin münhasır bölge içinde daha verimli çalışacağı, bu durumun tüketicilere gerek maliyetlerde azalma gerekse daha etkin ve yaygın bir dağıtım ağı sayesinde faydalı olacağı, sonuçta söz konusu ürünün markalar arası rekabette öne çıkma ihtimalinin artacağı varsayılmaktadır. Münhasır bölge tahsisi ile hedeflenen tüm bu faydalar ancak bayinin kendisine tahsis edilen bölgede aktif olarak satış yapan tek satıcı olarak bulunması halinde mümkündür. Başka bir ifadeyle, bölgede başka teşebbüslerin de aynen bir bayi gibi satış yapması durumunda, münhasır sistem ortadan kalkacak ve sistemden beklenen faydalar da elde edilemeyecektir¹⁰.
- (42) Konuya ilişkin Kurul uygulamasına bakıldığında, 21.02.2007 tarihli ve 07-15/142-45 sayılı kararda, Alarko Carrier Sanayi ve Ticaret AŞ'nin yetkili satıcıları ile yaptığı ve standart olan "Münhasır Yetkili Satıcı Sirküleri"nde yer alan yetkili satıcılara yönelik aktif ve pasif satış yasağına ilişkin hükümlerin, yetkili servisleri ile akdettiği ve standart olan "Yetkili Servis Sözleşmesi"nde yer alan, yetkili servislere yönelik aktif ve pasif satış yasağına ve belirsiz süreli rekabet etme yasağına ilişkin hükümlerin ve bakım/onarım işleri ile ilgili olarak gerek yetkili servisleri arasındaki gerekse kendisiyle yetkili servisleri arasındaki rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri gerekçesiyle idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (43) Kurulun 09.06.2016 tarih ve 16-20/340-155 sayılı kararında ise bölge ya da müşteriler aracılığı ile pazar paylaşımının yeniden satış fiyatının tespiti kadar önemli bir husus olduğu ifade edilmiş; *"bayinin bölgesi/müşteri grubu dışındaki müşterilerden gelen talepler doğrultusunda satış yapmasının (pasif satış) yasaklanması ya da kendi yetki bölgesinde satacağı kişilerin olası yeniden satışlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi rekabetin gereğinden fazla sınırlandırılması sonucunu doğuracağından, yeniden satışlar üzerine bu yönde bir sınırlama getirilmesi 4054 sayılı Kanun'a ve 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil etmektedir."* ifadesiyle söz konusu uygulamanın önemine vurgu yapılmıştır. 15.04.2021 tarihli ve 21-22/267-117 sayılı ve 16.12.2021 tarihli ve 21-61/857-421 sayılı Kurul kararlarında da, ilgili Kurul kararına atıfla benzer tespitlerin yapılmış olduğu görülmektedir. Yine Kurulun 31.08.2023 tarihli ve 23-40/783-275 sayılı kararında ise *"Müşteri/bölge tahsisine sebep olan uygulamalar rakipler arası anlaşmanın sonucunda ortaya çıkabileceği gibi dikey ilişki bağlamında sağlayıcının eylemleri neticesinde de gerçekleşebilecektir. Yeniden satış koşullarına müdahale olarak alıcıların satış yapacağı müşterilere ilişkin getirilen sınırlamalar, alıcı konumundaki teşebbüslerin alt pazarda ilgili ürün veya hizmeti serbestçe pazarlamasının önüne geçmekte ve bu durum hem alıcı konumundaki teşebbüslerin hem de alıcı konumundaki teşebbüsün müşterilerinin seçeneklerini kısıtlayarak söz konusu ekonomik birimler açısından refah kaybına neden olabilmektedir. Bu çerçevede, müşteri/bölge kısıtlamasını içeren anlaşmalar dikey nitelikte olması halinde de 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındadır."* tespitlerine yer verilmektedir.

⁹ Bkz. 08.03.2007 tarihli ve 07-19/185-59 sayılı ABS Kararı; 19.10.2006 tarihli ve 06-77/992-287 sayılı Çimentaş kararı.

¹⁰ 15.02.2007 tarihli, 07-14/128-44 sayılı Kurul kararı.

- (44) Pasif satışların kısıtlanmasına ilişkin uygulamalara yönelik Kurul kararlarına bütüncül olarak bakıldığında, konuya ilişkin herhangi bir bireysel muafiyet analizinin yer almadığı kararlar olduğu gibi¹¹ ayrıntılı bir bireysel muafiyet analizi yapılmadan sadece istisnai bazı durumlarda bu tür kısıtlamaları içeren anlaşmaların bireysel muafiyet alabileceğinin ifade edildiği eski kararlar da bulunmaktadır.^{12,13} Ayrıca, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca pasif satışların yasaklanmasına yönelik uygulama ve düzenlemelere son verilmesine ilişkin görüş yazısı gönderilmesine hükmedilen kararlar bulunduğu gibi¹⁴ taahhüt mekanizması ile söz konusu kısıtlamaların ortadan kaldırıldığı kararlar da bulunmaktadır.¹⁵
- (45) Sonuç olarak yukarıda yer verilen açıklamalardan da anlaşıldığı üzere, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesine göre münhasırlık bulunan hallerde aktif satış yasağı getirilmesi mümkün iken pasif satış yasağı getirilmesi, anılan Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinin dışında kalmaktadır. Bu çerçevede ZEKA KÜPÜ'nün bayilere yönelik pasif bir satış yasağı getirip getirmediği ve münhasır nitelikte olmayan bölgelere yönelik bir aktif satış yasağı uygulamasının bulunup bulunmadığı değerlendirilmiştir.

I.5.1.2. Dosya Kapsamında Elde Edilen Bulgulara İlişkin Değerlendirme

- (46) Dosya kapsamında elde edilen bulguların değerlendirilmesine geçmeden önce ZEKA KÜPÜ'nün uyguladığı dağıtım sistemi hakkında bilgi verilmesi yerinde olacaktır. ZEKA KÜPÜ'nün dağıtım sistemi uygulamasına bakıldığında, aynı bölgeye herhangi bir alt bölge ve müşteri grubu özelinde ayrıma gitmeden birden fazla bayi atanması ve akdedilen sözleşmelerde münhasırlık lafzı bulunmaması nedenleriyle dağıtım sisteminin münhasırlık içermediği söylenebilmektedir. Söz konusu duruma ilişkin olarak teşebbüs yetkilileri tarafından, ticari ilişkisi devam etmeyen bayilerin cari hesaplarının kapatılmamasından kaynaklı olarak aynı bölgeye birden fazla bayi atanmış olabileceği hususu dile getirilmiştir. Bununla birlikte ZEKA KÜPÜ'nün bayileriyle akdettiği sözleşme hükümlerinde de münhasırlık hususuna ilişkin muğlaklık bulunduğu değerlendirilmektedir.
- (47) Bulgu-48'de, yeni bir bayilik anlaşması için yapılan görüşmelere ilişkin e-postada, *"bölge ihlali yapıp perakende ve sahada da yüksek iskontolar ile problemler yaratılmamak kaydıyla"* ifadelerinden ZEKA KÜPÜ'nün bayilerine bölge atadığı ve bölge paylaşımına gittiği anlaşılmaktadır.
- (48) Bulgu-55'te yer alan *"(.....) kitap ziyaret edildi. Şuan iyi gidiyorlar. Birkaç bölge ihlali için şikayetleri vardı ve o firmalardan birini ziyaret ettim", "(.....) kırtasiye ; Esenyurttta (.....) kırtasiyenin bölge ihlali yaptığı söylediği kırtasiye."* ifadelerinden bayilere bölge tahsis edildiği de anlaşılmaktadır. Bulgunun devamında yer alan *"Sahibi (.....) bey oğlu"*

¹¹ 27.05.2008 tarihli ve 08-35/462-162 sayılı, 14.07.2011 tarihli ve 11-43/953-307 sayılı, 09.06.2011 tarihli ve 11-36/757-234 sayılı, 04.12.2008 tarihli ve 08-69/1121-437 sayılı, 02.05.2013 tarihli ve 13-25/331-150 sayılı Kurul kararları.

¹² 25.11.2009 tarihli ve 09-57/1365-357 sayılı, 23.09.2010 tarihli ve 10-60/1251-469 sayılı Kurul kararları.

¹³ Kılavuz'un 20. ve 94. paragraflarında, istisnai durumlara örnek olarak birtakım tehlikeli maddelerin sağlayıcısı konumundaki teşebbüslerin, güvenlik ve sağlık gibi nedenlere dayanarak alıcılarının bu tür malları belirli müşterilere satmalarını engelleyebilmeleri ya da yeni coğrafi pazar açılımının söz konusu olduğu durumlarda sağlayıcının, diğer coğrafi pazarlarda bulunan alıcılarının yeni girilen coğrafi pazara aktif ya da pasif olarak ürün satmasını belirli bir süre boyunca yasaklamaları verilmektedir.

¹⁴ 21.04.2008 tarihli ve 08-69/1121-437 sayılı, 27.05.2008 tarihli ve 08-35/462-162 sayılı, 25.11.2009 tarihli ve 09-57/1365-357 sayılı, 23.09.2010 tarihli ve 10-60/1251-469 sayılı, 04.01.2018 tarihli ve 18-01/1-1 sayılı Kurul kararları.

¹⁵ 24.03.2022 tarihli ve 22-14/221-95 sayılı Kurul kararı.

(.....) bey . Evet ürünlerimiz var. (.....) kırtasiye bana adamların ters ve ağızlarının pis olduğunu hatta diğer yayınevi temsilcilerini kapıdan kovup küfür ettiğini söyledi. (.....) kırtasiye (.....) bey açık açık konuştu benimle . Sanırım kanımız uyuştu hoş bir sohbet ettik beraber yemek yedik cay içtik güzel ağırladılar beni . Neden bizim ürünlerin bölge ihlalini yaptığını sordum . Karşımda 3700 öğrencili (.....) ortaokulu var ben burda esnafım mal istedim vermediler bende kitabınız soruluyor gittim başka yerden aldım dedi .mali (.....) kırtasiyeden aldım dedi.” şeklindeki ifadelerden ise ürünleri bölge dışından alan bir teşebbüsün ziyaret edildiği, ZEKA KÜPÜ'nün ürünlerini satmaması konusunda ricada bulunulduğu ve söz alındığı görülebilmektedir. Bulguda adı geçen teşebbüsün bölge dışından ürün tedarik etmesinin önüne geçilmesi ZEKA KÜPÜ tarafından bayilerinin pasif satışlarına da müdahalede bulunulduğunu göstermektedir.

- (49) Bulgu-59'da yer alan 2020-2021 bayilik sözleşmesinde bulunan “(.....)” hükmü ile bayilere ZEKA KÜPÜ'nün gönderdiği ürünleri belirlenen sınırlar içinde dağıtmak ve satmak, başka satış bölgelerinde faaliyet göstermemek zorunluluğu getirildiği anlaşılmaktadır.
- (50) Bulgu-60'da yer alan “Sabah (.....) ye uğradım. (.....) evrak aldım. Bölge ihlali yaparsa yaptırım uygulayacağımızı söyledim.” ifadelerinden ise bir bayinin bölge ihlali yapması durumunda yaptırımla karşılaşacağı konusunda uyarıldığı görülmektedir.
- (51) Bulgu-66'da yer alan 2023-2024 Zeka Küpü Bayilik Sözleşmesi'nin 7. Maddesinde bulunan,

“(.....TİCARİ SIR.....)”

ifadelerinden bayilerin bölgeleri dışında satış yapamayacağı, bölge ihlali yapılması durumunda para cezası yaptırımının söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, anılan madde hükmünden bayilere getirilen bölge sınırlamasının aktif/pasif satış ayrımı gözetmeksizin her türlü satışa ilişkin olduğu görülmektedir.

- (52) Yukarıda yer verilen bulgular ZEKA KÜPÜ tarafından uygulanan bayilik sistemi ile birlikte değerlendirildiğinde, öncelikle ZEKA KÜPÜ'nün bayileriyle yaptığı sözleşmelerde atanan bayilere münhasırlık verildiğine dair bir hüküm yer almadığı anlaşılmaktadır. Sağlayıcıların alıcılarının aktif satışlarına müdahalesi ancak alıcılara münhasırlık verildiği durumlarda mümkün olmaktadır. Dolayısıyla, münhasırlık verilmeden ZEKA KÜPÜ'nün bayilerine bölge ataması, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamamaktadır. Ayrıca, ZEKA KÜPÜ tarafından gönderilen cevabi yazılarda aynı bölgeye birden fazla bayi atanmasının da söz konusu olduğu görülmektedir.¹⁶ Açıklanan gerekçelerle ZEKA KÜPÜ'nün serbest dağıtım sistemine sahip olduğu ve bu nedenle yeniden satıcılarına aktif veya pasif satış yasağı getiremeyeceği anlaşılmaktadır.
- (53) Bununla birlikte, dosya kapsamında ZEKA KÜPÜ'nün yetkili bayilerin yalnızca aktif satışlarını değil, pasif satışlarını da kısıtladığına işaret eden bilgiler bulunmaktadır. Sektörden elde edilen belgelerden Bulgu-69'da, ZEKA KÜPÜ yetkilisi tarafından yetkili

¹⁶ ZEKA KÜPÜ tarafından sunulan belgelerde, (.....), (.....), (.....) gibi bölgelere birden fazla bayi atandığı görülmektedir.

olmayan bir teşebbüse karşı dile getirilen, bulunulan bölgede yalnızca yetkili bayiden ürün tedarik edilmesi ve bölge dışından ürün tedarik edilmemesi gerektiği, aksi takdirde hukuki yollara başvurulacağı, ürün temin eden yetkili bayinin ise tespit edildiği ve bu teşebbüse yaptırım uygulanacağı yönünde ifadeler bulunduğu görülmektedir. Söz konusu bulgunun, ZEKA KÜPÜ'nün alıcılarının müşterileri konumunda bulunan teşebbüslerden talep gelmesi halinde dahi alıcılarının satış yapmasını engellediği, böylece ZEKA KÜPÜ'nün alıcıları konumundaki yetkili bayilerinin pasif satışlarını kısıtladığına işaret ettiği değerlendirilmektedir.

- (54) Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde, ZEKA KÜPÜ'nün bayilik sisteminde yer alan uygulamaların aktif ve pasif satışları kısıtlayacak nitelikte olduğu, bu nedenle söz konusu uygulamaların rekabet sorunlarına yol açabileceği kanaati oluşmuştur.

I.5.2. İnternet Satışlarının Kısıtlanmasına İlişkin Değerlendirme

I.5.2.1. Teorik Çerçeve

- (55) Satıcılar, ürünlerini fiziksel mağazaların yanı sıra kendi internet sitelerinde ve e-pazar yerlerinde satışa sunabilmektedir. Son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmeler, internet kullanımının artması, tüketicilerin mağazaya gitmelerine gerek olmaksızın alışveriş yapabilmeleri ve böylece zamandan tasarruf edebilmeleri, tüketici kanunları ile internet üzerinden yapılan alışverişlerdeki hakların korunması, bankacılık kanunları ile yapılan düzenlemeler çerçevesinde kredi kartlarına duyulan güvenin artması, üreticilerin fiziki mağaza açmak için katlanmaları gereken maliyetlerden tasarruf etmeleri gibi nedenler e-ticaret alanının kullanımını artırmaktadır.¹⁷ İnternet üzerinden yapılan satışlar aynı zamanda tüketicilerin arama maliyetinin azalması, işletmelere daha geniş coğrafyaya ve daha fazla tüketiciye ulaşma imkânı sunması ve yeni iş modelleri yaratması gibi faydalar sağlamaktadır.
- (56) İnternet kanalı kullanımının öneminin anlaşılması bakımından Kurum tarafından 2022 yılı Nisan ayında yayımlanan E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi Nihai Raporu'nun (Sektör Raporu) 183. paragrafında; satıcıların toplam satışlarının ortalama %54,5'inin internet kanalı satışlarından oluştuğuna, satıcıların %57,7'si bakımından internet satışlarının, fiziksel mağaza satışlarını aşan düzeyde cirolarına katkı sağladığına; satıcıların %40,5'i bakımından ise internet satışlarının ciro içindeki oranının, %80 ve üzerinde olduğuna ilişkin tespitlere yer verilmektedir. Bu durum, internet kanalının satıcılar için önemli bir satış mecrası olduğunu göstermektedir.
- (57) Sektör Raporu'nun 188. paragrafında ise satıcıların internet kanalı satışları içinde e-pazaryerlerinin ağırlığına ilişkin tespitlere yer verilmektedir. Yapılan araştırmalar, satıcı kitlesinin %29,1'inin internet kanalı olarak sadece e-pazaryerlerini kullandığını, satıcıların %57,8'inin, e-pazaryerleri aracılığıyla yapılan satışlarının, internet kanalı satışları içindeki oranının %80 ve üzerinde olduğu ve satıcıların internet kanalı satışlarının ortalama %68,5'inin e-pazaryerleri aracılığıyla elde edildiğini ve önemli bir satıcı kitlesinin cirosunun yüksek oranda e-pazaryerleri satışlarına bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.
- (58) Diğer yandan, Kurulun *BSH Muafiyet* kararında¹⁸ tüketici ile iletişimi kolaylaştırma, daha fazla ürün satışı yapma ve daha fazla tüketiciye ulaşma nedenlerinden ötürü çevrimiçi pazarlara ilişkin "...hem görünürlük sağlamak hem de tüketiciye erişim bakımından çevrim içi pazaryeri kanalının, teşebbüslerin kendi internet sitesi kanalına göre internete daha etkin erişim sağladığı.." değerlendirilmesi yapılmıştır. E-ticaretin

¹⁷ 05.11.2020 tarih ve 20-48/658-289 sayılı Kurul kararı.

¹⁸ Kurul'un 16.12.2021 tarih ve 21-61/859-423 kararı.

hızla büyüyüp gelişmesi ve satıcı ve tüketici tercihlerinde önemli bir yere sahip olması gibi özellikleri dikkate alındığında, Türk rekabet hukuku mevzuatı kapsamında, internet satışlarına ilişkin kısıtlamanın ne şekilde ele alındığının da incelenmesi gerekmektedir.

- (59) 2002/2 sayılı Tebliğ'in "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" başlıklı 4. maddesinin (b) bendine göre, bir sağlayıcı tarafından alıcının sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirilmesi, belirli haller dışında, Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayan ağır bir sınırlama olarak düzenlenmektedir. Dikey Kılavuz'un 22. paragrafında ise belli bir bölgeye veya müşteri grubuna yapılacak pasif satışların kısıtlanmasının anlaşmayı grup muafiyeti dışına çıkaran bir ihlal olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.
- (60) Ülkemiz rekabet hukuku mevzuatında internet ve benzeri yollarla yapılan satışlar da genellikle pasif satış olarak nitelendirilmekte olup bu çerçevede bir sağlayıcının alıcılarının internet üzerinden satış yapmasını kısıtlaması bir tür pasif satış kısıtlaması niteliğindedir. Dikey Kılavuz'un 25. paragrafında, *"bir sağlayıcının, dağıtıcıların/bayilerin/alıcıların kendi internet siteleri üzerinden satış yapmalarını kısıtlaması bir tür pasif satış kısıtlaması niteliğindedir"* ifadesi yer almaktadır. Bu doğrultuda yetkili dağıtıcıların internet üzerinden satış yapmasının yasaklanması pasif satış olarak nitelendirilmekte dikey anlaşmaları grup muafiyetinin kapsamı dışına çıkaran bir kısıtlama oluşturmaktadır.
- (61) Dikey Kılavuz'un 28. paragrafında sağlayıcının, fiziki satış noktaları veya reklam ve promosyonların yayınlandığı kataloglar için getirebildiği gibi, satış kanalı olarak internetin kullanımına yönelik de kalite koşulları, belli hizmetlerin sunulması gibi bazı koşullar öngörebileceği belirtilmekle birlikte, *"... bu koşulun amacı, sadece internet üzerinden satış yapan oyuncuları pazarın dışına itmek veya satışlarını kısıtlamak olmamalıdır. Bu koşula ek koşulların getirilmesi de mümkün olmakla birlikte önem arz eden husus, bu koşulların amacının doğrudan veya dolaylı olarak dağıtıcının internet satışlarını engellemek olmamasıdır. Getirilen koşulların gerekçesi, dağıtımın niteliği ve kalitesini, marka imajını ve/veya potansiyel etkinliği artırıcı vb. unsurlar bakımından objektif olarak somut, makul ve kabul edilebilir olmalıdır. Benzer şekilde sağlayıcı, alıcının sadece belirli standart ve koşulları karşılayan 'satış platformları/pazar yerleri' üzerinden satış yapmasını isteyebilecektir. Ancak getirilen bu kısıtlamanın amacı, dağıtıcının internet üzerinden satışını ve fiyat rekabetini engellemek olmamalıdır. Bunun gibi, nesnel, tek tip ve ürünün kendine has nitelikleri doğrultusunda şartlar ve gerekçeler öne sürmeden genel olarak platformlardan satışın yasaklanması ihlal olarak değerlendirilebilecektir"* ifadeleri ile söz konusu koşulların amacının dağıtıcının internet satışlarını engellemek olamayacağı belirtilmektedir.
- (62) Kurulun *Jotun*¹⁹ kararında; Jotun Boya Sanayi ve Ticaret AŞ'nin seçici dağıtım sistemi uyguladığı, bayileriyle akdettiği sözleşmesinde *"Jotun ürünlerinin internet üzerinden satışı yasaktır."* hükmünün bulunduğu görülmektedir. Söz konusu kararda yetkili satıcıların internet üzerinden satış yapmalarını mutlak olarak yasaklayan hükmün, ilgili mevzuat çerçevesinde dikey anlaşmayı grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran bir dikey sınırlama niteliği taşıdığı değerlendirilmiştir. Bayilere getirilen internet satış yasağının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu ve gerek grup muafiyetinden, gerekse Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendini sağlamadığı gerekçesiyle bireysel muafiyetten yararlanamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

¹⁹ Kurulun 15.02.2018 tarih ve 18-05/74-40 sayılı kararı.

- (63) *Groupe SEB*²⁰ kararında ise; küçük ev aletleri pazarında faaliyet gösteren Groupe SEB İstanbul Ev Aletleri Ticaret AŞ'nin (Groupe SEB) ve genel distribütörü olarak faaliyet gösteren İlk Adım Dayanıklı Tüketim Malları Elektronik Tekstil İnşaat ve İletişim Hiz. San. Tic. Ltd. Şti'nin (İLKADIM) bayilerine özellikle internet satış fiyatlarını tavsiye satış fiyatı seviyelerinde veya üzerinde tutmaları için müdahalede buldukları, tavsiye satış fiyatına uymayan bayilerin fiyatlarını düzelttikleri veya internet faaliyetlerini doğrudan engelledikleri ve bu uygulamaların marka içi rekabeti kısıtladığı, ayrıca ağır sınırlama niteliği taşıdığı belirtilmiş, sonrasında bireysel muafiyet değerlendirmesi yapılmıştır. Kurul; marka imajının korunması ve bedavacılık sorununun çözülmesi amacıyla internet satışlarına kısıt getirilmesinin daha çok seçici dağıtım sistemi niteliğinde dağıtım sistemine sahip sağlayıcılar tarafından öne sürüldüğünü, Groupe SEB ürünlerinin dağıtım ağında ise çok fazla sayıda ve nitelikte bayi bulunduğunu ifade ederek başta Kanun'un 5. maddesinin (a) bendindeki koşulun sağlanmadığı gerekçesiyle Groupe SEB'in bireysel muafiyetten yararlanamayacağına karar vermiştir. Kararda internet satışlarının kısıtlanması ya da engellenmesinin; hem yeniden satış fiyatında istikrarı sağlamaya yönelik bir yaptırım aracı hem de doğrudan rekabeti kısıtlamaya yönelik bir davranış olduğu kanaatine varılmış, bu nedenle Groupe SEB ve İLKADIM'a tek bir ihlalden ceza verilmiştir.
- (64) Kurulun *BSH Muafiyet*²¹ kararında BSH Ev Aletleri ve Sanayi Ticaret AŞ (BSH) ile yetkili bayileri arasında imzalanan bayilik sözleşmelerinin ekindeki sirkülerde yer alan ve BSH'nin yetkili bayilerinin çevrimiçi pazaryeri olarak adlandırılan platformlarda satış yapmasının tamamen yasaklanmasını ve ilgili yasağa uymayan yetkili bayilere çeşitli yaptırımlar uygulanmasını öngören düzenlemelerin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyeti kapsamında olmadığı ve 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların hiçbirini sağlayamaması nedeniyle bireysel muafiyetten faydalanamayacağı değerlendirmelerine yer verilmiştir.
- (65) Son olarak *Arçelik* kararında²² ise; Arçelik Pazarlama AŞ (ARÇELİK) tarafından yetkili satıcılarına, pazaryerleri de dâhil olmak üzere, çevrim içi satışlara yönelik olarak; internet kanalıyla yapılan satışların toplam satışlara oranına ilişkin kısıtlama getirilmesi, dağıtıcının sağlayıcıya internet üzerinden tekrar satışa sunacağı ürünler için fiziki satış noktalarında arz edilecek ürünlere kıyasla daha yüksek fiyat ödemesinin kararlaştırılması ve dağıtıcıya çevrim içi kanallardan satış yasağı getirilmesi rekabet sorunu olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte çevrimiçi pazaryerlerinin beyaz eşya sektörü bakımından önemine ilişkin tespitlere yer verilen dosyada, ARÇELİK tarafından bayilere çevrim içi pazaryerlerinde satış yasağı getirilmesi eylemine yönelik taahhüt sunulmuş ve sunulan taahhütler Kurul tarafından kısa sürede yerine getirilebilir ve kabul edilebilir bulunmuş ve soruşturma yetkili satıcılara çevrim içi pazaryerlerinden satış yasağı getirilmesi uygulamaları bakımından sonlandırılmıştır.
- (66) Yukarıda yer verilen kararlar ve değerlendirmeler ışığında, Türk rekabet hukuku mevzuatında, internet satışlarına ilişkin kesin ve genel bir yasaklamanın marka içi rekabetin kısıtlanması ve pasif satışların engellenmesi bağlamında ağır sınırlama niteliği taşıdığı kabul edildiği açıktır.

²⁰ Kurulun 04.03.2021 tarihli ve 21-11/154-63 sayılı kararı.

²¹ Kurulun 16.12.2021 tarihli ve 21-61/859-423 sayılı kararı.

²² Kurulun 08.09.2022 tarih ve 22-41/580-240 sayılı kararı.

I.5.2.2. Dosya Kapsamında Elde Edilen Bulgulara İlişkin Değerlendirme

- (67) Bir iç yazışma niteliğini haiz Bulgu-47’de geçen “...Ayrıca bayilerimizle yaptığımız sözleşmelerde internet satışı yapamayacaklarına ait ilgili kısım için bir örnek bulunuyor.” ifadesinden bayilerin internet üzerinden satışının yasaklanmasının yapılan sözleşmelerde düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bunu destekler şekilde Bulgu-59’da yer alan 2020-2021 yılına ilişkin bayilik sözleşmesinde “(.....)” hükmüne yer verilmiştir. Bulgu-61’de ise 2020-2021 yılı bayilik sözleşmesine eklenen internet satış yasağı konusuna dikkat çekmek için teşebbüs yetkilileri tarafından bayilere göndermek üzere uyarı yazısı hazırlandığı görülmektedir. Bulgu-63 ve Bulgu-64’te bayilerin ZEKA KÜPÜ markalı ürünleri kendi internet sitelerinde ZEKA KÜPÜ tarafından belirlenen liste fiyatı üzerinden satabileceği, ancak çevrim içi pazaryerlerinde satamayacakları aksi durumda para cezası ve fesih yaptırımını ile karşılaşacaklarını ifade eden hükme yer verilmiştir.
- (68) Bulgu-65’te ise yetkili bayi tarafından ZEKA KÜPÜ yetkilisine gönderilen e-postada geçen “*Alternatif kazanç yolları olarak gördüğümüz internet satışlarının durdurulması bizi daha da olumsuz etkilemekte. Yayınlarınızı satabileceğimiz hiç bir mecra kalmadı.*” ifadesinden bayilerin internet ortamında satışlarına müdahale edildiği ve bayilerin bu durumdan olumsuz etkilendiği anlaşılmaktadır. Bulgu-67’de ise bayilere gönderilecek yazıda internet ortamında satış olmayacağı, internette satışa yetkili tek satıcının ZEKA KÜPÜ olacağına dair ifadeler bulunmaktadır.
- (69) Sonuç olarak dosya kapsamında elde edilen bulgular çerçevesinde yapılan değerlendirmeler ele alındığında; soruşturma tarafı ZEKA KÜPÜ tarafından yetkili bayilerin internet ortamında yaptıkları satışlara müdahale edilmesinin rekabet sorununa yol açtığı değerlendirilmektedir.

I.5.3. ZEKA KÜPÜ Tarafından Sunulan Taahhüt Metni

- (70) ZEKA KÜPÜ tarafından 06.05.2024 tarih ve 51526 sayı ile sunulan taahhüt metninin içeriğinde;
- Bayiler ile yapılan sözleşmede bölge/müşterilerin kısıtlaması ve internet satışlarının kısıtlanmasına yol açan maddelerin sözleşmeden çıkarıldığı,
 - İnternet satışlarına ilişkin herhangi bir müdahalenin olmayacağına ilişkin bilgilendirme metninin ZEKA KÜPÜ’ne ait internet sitesinde yayımlanacağı, ayrıca bilgilendirme metninin bayiler ile e-posta aracılığıyla paylaşılacağı,
 - Teşebbüs çalışanlarına yönelik olarak rekabet hukukuna ilişkin eğitim vermek amacıyla sektör bazlı kitapçıkların hazırlanacağı, personelin rekabet hukuku kapsamında eğitilmesi yönünde çalışmalar yürütüleceği, bununla birlikte söz konusu eğitimlere hâlihazırda başlandığı,
 - Eğitim yayıncılığı sektöründe bayiler ile yapılan sözleşmelerin okulun kapanmasıyla sona erdiği, bu nedenle taahhüt kapsamında revize edilen yeni sözleşmeler bayiler ile 30 Haziran’a kadar olan süreçte imzalanabileceği, ancak taahhüt kapsamında değerlendirilen rekabet sorunlarına ilişkin bilgilendirmenin hâlihazırda yapıldığı ve söz konusu uygulamalara son verildiği,
 - Bayiler ile imzalanan revize sözleşmelerinin bir örneğinin Kurum kayıtlarına en geç sözleşmelerin imzalanmasından 15-20 gün içerisinde intikal ettirileceği,

daha sonraki süreçte sözleşme yapılan bayilere ilişkin ise sözleşmelerin imzalanmasının akabinde bir hafta içerisinde sözleşmelerin bir örneğinin Kuruma gönderileceği,

- Taahhüdün Kurul tarafından kabulüne dair kısa kararı tebliğ aldığı tarihi müteakip bir ay içinde bayiler ile yeni sözleşmelerin imzalanacağı ve Kuruma tevsik edileceği

ifade edilmiştir.

- (71) Aşağıda ZEKA KÜPÜ'nün bayileri ile imzaladığı sözleşmenin değişiklik öncesi ve sonrasındaki ilgili maddelerine yer verilmektedir:

Tablo-1: **ZEKA KÜPÜ Tarafından Yapılan Sözleşme Değişiklikleri**

Mevcut Bayilik Sözleşmesi	İlişkili Rekabet Sorunu	Taahhüt Edilen Değişiklik Sonrası Bayilik Sözleşmesi
(.....)	<i>İnternet Satışlarının Kısıtlanması</i>	(.....).
(.....)	<i>Bölge/Müşteri Kısıtlaması</i>	(.....)
	<i>Bölge/Müşteri Kısıtlaması</i>	(.....)
(.....)	<i>İnternet Satışlarının Kısıtlanması</i>	(.....)
(.....) ²³	<i>Bölge/Müşteri Kısıtlaması</i>	(.....)

²³ Sözleşmenin 7 numaralı maddesi tamamen kaldırılmıştır.

- (72) Bununla birlikte ZEKA KÜPÜ tarafından bayilere gönderilecek Bilgilendirme Metni aşağıdaki gibidir:

“Bayilerimizin dikkatine;

Rekabet kurumu tarafından yayınevimize yapılan denetimler sonucu rekabetçi endişeye yol açacak bazı ihlallerin varlığı tespit edilmiştir. Tüm piyasamızda uygulanan ancak Serbest Rekabet hukukuna aykırı olduğu tarafımıza bildirilen hususları ekibimizle inceledik. Yayınevi ile kurum arasında yapılan müzakereler sonucunda, kurum olarak bazı düzeltmeler ve tedbirlerin alınması tarafımızca kararlaştırılmıştır. Bu tedbirler, Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanuna uygun olarak yapılmıştır. Son gelişmeler ışığında Yayınevimiz, kanunun ve serbest ticaretin gereğince, sözleşme metnini revize ederek tüm bayileriyle yeniden sözleşme imzalayacaktır. Bayilerimiz; önceki sözleşmedeki haklarından hiçbir kayba uğramayacaktır. İlgili madde olan RKHK madde 4 e göre " Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır." denilmek suretiyle kanun nelerin ihlale sebebiyet vereceğini tespit etmiştir ve yayınevinden bu kanuna uygun olarak düzeltmelerin yapılması istenmiştir.

Aldığımız tedbirler şu şekildedir:

RKHK madde 4 de sayılan sebeplerden biri olan yeniden satış fiyatına müdahale edilmesine yönelik sözleşmelerde revizeler yapılmıştır. Münhasır Bayiliğimiz olan herhangi bir firmanın satış fiyatlarına doğrudan ve dolaylı olarak müdahale edilmeyecektir. Sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla yayınevi, bayinin azami satış fiyatını belirlemesi veya alıcıya satış fiyatını tavsiye edebilecektir.

RKHK madde 4 de sayılan sebeplerden biri olan pasif satışa müdahale RKHK madde 4 anlamında ihlal teşkil etmektedir. Bu kapsamda Rekabet Kurumu tarafından soruşturma açılması üzerine kurumumuzun pasif satışa müdahale ettiğinin farkına varılmış olup, bundan sonra ki süreçte herhangi bir şekilde pasif satışa müdahale edilmeyecektir. Pasif satışa yönelik müdahale kapsamında ilgili sözleşmelerde revizeler yapılmıştır. Yayınevi bayiliklerin Pasif satışına müdahale etmeyecektir. Pasif satış, aktif satış çabası olmadan yapılan satışlar anlamına gelmektedir. Bu çerçevede pasif satışa örnek verecek olursak başka bir alıcının bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilerden gelen ve alıcının aktif çabaları neticesi olmayan talepleri karşılamak, malın teslimatı müşterinin adresine götürülerek yapılırsa dahi, “pasif satış” anlamına gelmektedir. Medya aracılığı ile yapılan genel nitelikli reklamlar veya promosyonlar, pasif satış yöntemi olarak değerlendirilmektedir. İnternet yoluyla yapılan satışlar da genellikle pasif satıştır. Rekabet hukukunda aktif satışlar ise bir yeniden satıcının münhasır bölgesindeki veya münhasır müşteri grubundaki münferit müşterilere, başka bir yeniden satıcı tarafından veya ziyaret gibi doğrudan pazarlama yöntemleriyle gerçekleştirilen satışlar olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda aktif satışa örnek vermek gerekirse; satıcının müşteriyi ziyaret ederek satış yapması aktif satıştır, başka bir alıcının münhasır bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilere elektronik posta gönderilmesi, söz konusu müşterilerden böyle bir talep gelmediği sürece, aktif satış yöntemi olarak değerlendirilmektedir. Katalog gönderme suretiyle yapılan satışların değerlendirilmesinde de aynı

yaklaşım uygulanmaktadır. Bu açıklamalar doğrultusunda yayınevi olarak hiçbir gerekçeyle bayilerin internet satışları ile bölge dışından gelen müşteri taleplerinin karşılanması şeklinde gerçekleşen pasif satışlarına müdahale etmeyeceğimizi taahhüt etmekteyiz.

RKHK madde 4 de sayılan sebeplerden birisi olan bölge sınırlamasına ilişkin sözleşmelerde revizeler yapılmıştır. Bayiliklerimize yeni dönem sözleşmelerimizde eklediğimiz madde ile fiili olarak verilmiş olan münhasırlık yetkisi sözleşmeye de eklenmiştir. Bilindiği üzere, bayilerin satış yaptığı bölge veya müşteri grubunun münhasır olarak değerlendirilmesi için, o bölge veya müşteri grubuna sadece tek bir alıcının veya sadece sağlayıcının kendisinin aktif olarak satış yapıyor olması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, belirli bir bölgeye veya müşteri grubuna aktif olarak satış yapan teşebbüs sayısı iki veya daha fazla ise o bölge veya müşteri grubu artık münhasır değildir. Zaten fiili olarak uygulanan bu durum aynı şekilde devam edecektir. Bayiliklerin kendisine tahsis edilmiş olan sınırların dışına aktif satışlar ile çıkmaması ve kendisine tahsis edilen münhasır bölgeye aktif çaba harcaması gerekmektedir.

Yayınevimiz tüm çabasını ve gayretini hukuka uygun bir şekilde bayiliklerin çıkarını korumaya hedef edinmiştir. Yayınevinin tüm politikası bayiliklerin uyum ve sürdürülebilirlik içinde kimsenin çıkarları zedelenmeden alıcı ve sağlayıcının rahat ve güven içerisinde işlerini yerine getirebilmesidir. Sözleşmelerimiz borçlar ve rekabet hukukuna uygun şekilde düzenlenmiş olup alıcı ve sağlayıcının haklarını adalet ve nefaset içerisinde korumaktadır.

Tüm bayiliklerimizin güven içerisinde işlerini sürdürmesi için aktif olarak münhasır bölgesinde çalışmasını ve başka bayiliklerimizin haklarına müdahale etmeden çalışmasını rica eder ve yeni gelişmeler ışığında alınan karar ve tedbirleri tüm bayiliklerimize duyururuz.”

I.5.4. ZEKA KÜPÜ Tarafından Sunulan Taahhütlerinin Değerlendirilmesi

(73) 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin üçüncü fıkrası şu şekildedir:

“Yürütülmekte olan bir önaraştırma ya da soruşturma sürecinde 4 üncü veya 6 ncı madde kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderilmesine yönelik olarak ilgili teşebbüs ya da teşebbüs birliklerince taahhüt sunulabilir. Kurul söz konusu taahhütler yoluyla rekabet sorunlarının giderilebileceğine kanaat getirirse bu taahhütleri ilgili teşebbüs ya da teşebbüs birlikleri açısından bağlayıcı hale getirerek soruşturma açılmamasına veya açılmış bulunan soruşturmaya son verilmesine karar verebilir. Rakipler arasında fiyat tespiti, bölge veya müşteri paylaşımı ya da arz miktarının kısıtlanması gibi açık ve ağır ihlallerle ilgili olarak taahhüt kabul edilmez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından çıkarılan tebliğ ile belirlenir.”

(74) 2021/2 sayılı Tebliğ'in “Kapsam” başlıklı 2. maddesi ise şu şekildedir:

“Bu Tebliğ; açık ve ağır ihlaller hariç olmak üzere, 4054 sayılı Kanunun 4 üncü veya 6 ncı maddesi kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderilmesine yönelik olarak ilgili teşebbüslerce ya da teşebbüs birliklerince sunulan taahhütleri kapsamaktadır.”

(75) Bununla birlikte 2021/2 sayılı Tebliğ'in “Tanımlar” başlıklı 4. maddesi açık ve ağır ihlallere konu olan hususları;

“Bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet doğrudan ya da dolaylı olarak engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan;

1) Rakip teşebbüsler arasında fiyat tespiti, müşterilerin, sağlayıcıların, bölgelerin ya da ticaret kanallarının paylaşılması, arz miktarının kısıtlanması veya kotalar konması, ihalelerde danışıklı hareket, gelecekte uygulanması planlanan fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgilerin paylaşılması,

2) Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren teşebbüsler arası ilişkide alıcının sabit veya asgari satış fiyatının belirlenmesi

konularında gerçekleşen anlaşma ve/veya uyumlu eylemler ile bu konulara ilişkin teşebbüs birliği karar ve eylemleri”

olarak düzenlemiştir.

(76) Dosya kapsamında yapılan incelemeler sonucunda ZEKA KÜPÜ'nün gerçekleştirdiği eylemlerin bayilerin internet satışlarının kısıtlanması ve bayilerin satış yapacağı bölge/müşterilerinin kısıtlanması niteliğinde olduğu değerlendirilmiştir. Bu çerçevede dosya konusu davranışların 2021/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde sayılan açık ve ağır ihlal kapsamına girmediği, dolayısıyla ZEKA KÜPÜ'nün taahhüt sunmasının mümkün olduğu değerlendirilmiştir²⁴.

(77) Diğer yandan, taahhüt müessesesinin işlerliği bakımından 2021/2 sayılı Tebliğ, taahhüt sunma taleplerinin Kuruma iletebileceği süreyi ve başvuru usulünü tayin etmektedir. 2021/2 sayılı Tebliğ'in *“Taahhüt sürecinin başlatılması”* başlıklı 5. maddesi;

“(1) Haklarında yürütülen bir incelemeye taahhütle son verilmesini isteyen taraflar, önaraştırma veya soruşturma sürecinde taahhüt sunma talebinde bulunabilirler. Soruşturma sürecindeki taahhüt sunma talepleri Kanunun 43 üncü maddesinin ikinci fıkrası kapsamında yapılan soruşturma bildiriminden itibaren üç ay içinde Kuruma iletilir. Bu süre geçtikten sonra Kuruma iletilen taahhüt sunma talepleri dikkate alınmaz.

(2) Taraflar, taahhüt sunma taleplerini yazılı şekilde Kuruma ileterek taahhüt sürecini başlatır.”

hükmünü içermektedir.

(78) Soruşturma Bildirimi 11.07.2023 tarihinde ZEKA KÜPÜ tarafından tebellüğ edilmiş, ZEKA KÜPÜ tarafından yapılan taahhüt başvurusu ise 20.09.2023 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bu kapsamda 2021/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesine istinaden, teşebbüsün taahhüt başvurusunu süresi içinde yaptığı değerlendirilmektedir.

(79) 2021/2 sayılı Tebliğ'in *“Taahhüdün niteliği”* başlıklı 9. maddesinin ikinci fıkrası sunulan taahhüdün değerlendirilmesi bakımından yol göstericidir:

“Taahhüt rekabet sorunlarıyla orantılı, bu sorunları gidermeye elverişli, kısa sürede yerine getirilebilir ve etkili şekilde uygulanabilir olmalıdır ...”

(80) Bu doğrultuda taahhüt metni olarak sunulan sözleşme maddelerine ve bayilere gönderilecek olan bilgilendirme metnine ilişkin olarak yapılan değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir.

²⁴ ZEKA KÜPÜ hakkında öne sürülen, dağıtıcıların yeniden satış fiyatını belirlemesine ilişkin açık ve ağır ihlal iddiası taahhütlerin konusunu oluşturmamakta olup bahsi geçen iddiaya ilişkin olarak ZEKA KÜPÜ hakkındaki soruşturma süreci devam etmiştir.

I.5.4.1. Bölge/Müşterilerin Kısıtlanmasına İlişkin Taahhütlerin Değerlendirmesi

- (81) ZEKA KÜPÜ ile yürütülen taahhüt görüşmeleri esnasında, mevcut soruşturma sürecinde ZEKA KÜPÜ tarafından alıcılara bölge/müşteri kısıtlaması getirildiğini gösteren Bulgu-48, Bulgu-55, Bulgu-59, Bulgu-60, Bulgu-66 ve Bulgu-69'un yanı sıra, bayiler ile yapılan sözleşmelerde ilgili rekabet sorununa işaret eden birtakım hükümlerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda taahhüt paketi kapsamında revize edilen maddenin ilk hali aşağıda yer verildiği gibidir.

MADDE - 4 (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (82) İlgili madde incelendiğinde; “*Bayi, yayınevi tarafından gönderilen ürünleri iş bu sözleşme ile belirlenen sınırlar içinde dağıtmak ve satmak zorunda olup başka satış bölgelerinde faaliyet gösteremez.*” hükmüyle ZEKA KÜPÜ tarafından bayilerin faaliyet gösterdikleri bölge dışındaki tüm satışlarına yasak getirildiği anlaşılmaktadır. Maddenin devamında bayilerin yetki bölgeleri dışında satış gerçekleştirmesi durumunda bayilik sözleşmelerinin feshedileceğine ilişkin ifadeler yer almaktadır.
- (83) Esasen, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında sağlayıcı, alıcının yapacağı aktif satışlara ilişkin kısıtlama getirebilmektedir. Ancak Tebliğ kapsamında aktif satışlara kısıtlama getirebilmek için kısıtlanan satışların alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması ve sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölge ya da münhasır müşteri grubunun olması gerekmektedir. Bu kapsamda aktif satışlara ilişkin kısıtlama getirebilmek için ilgili kısıtlamanın bahse konu iki şartı da sağlaması zorunluluk oluşturmaktadır.
- (84) ZEKA KÜPÜ'nün bayiler ile yaptığı sözleşme ile dosya kapsamında elde edilen bilgiler ve yapılan tespitler birlikte değerlendirildiğinde; ZEKA KÜPÜ'nün aynı bölgeye herhangi bir alt bölge ve müşteri grubu özelinde ayrıma gitmeden birden fazla bayi ataması ve akdettiği sözleşmelerde münhasırlık lafzı bulunmaması nedenleriyle dağıtım sisteminin münhasırlık içermediği söylenebilmektedir. Taahhüt görüşmeleri esnasında, aynı bölgeye birden fazla bayi atanmasına ilişkin söz konusu durumun, ticari ilişkisi devam etmeyen bayilerin cari hesaplarının kapatılmamasından kaynaklanabileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte anılan sözleşme hükmünde muğlaklık bulunduğu değerlendirilmektedir. Zira münhasırlık hususuna ilişkin herhangi bir belirlilik olmaksızın bayilerin satışlarına bölge/müşteri kısıtlaması getirildiği ve bu kısıtlamanın bayiler tarafından ihlal edilmemesi adına yaptırım öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, Sözleşme'de bayilerin satışlarına getirilen kısıtlamanın marka içi rekabetin azalması gibi rekabet sorunlarına neden olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda söz konusu rekabet sorununun giderilmesi amacıyla ZEKA KÜPÜ tarafından sunulan taahhüt paketi kapsamında ilgili madde;

“Madde 4- (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

olarak revize edilmiştir.

- (85) Revize edilen maddede yer alan “(.....)” ifadesiyle sözleşme yapılan bayinin kapsamı sözleşmede belirtilen yetki bölgesinde tek satıcı olduğu, dolayısıyla bayilerin yetki bölgelerinde münhasıran yetkili olduğu hüküm altına alınmaktadır. Bu doğrultuda bayilerin sözleşmede kapsamında belirtilen yetkili bölgelerinde münhasıran yetkili oldukları anlaşıldığından bayilerin yaptıkları aktif satışların kısıtlanabilmesi için gerekli olan münhasırlık şartının sağlandığı kanaatine ulaşılmıştır.
- (86) Bununla birlikte bayiler ile yeni dönemde yapılacak sözleşmeye taahhüt kapsamında eklenen Madde 7- (.....) ve Madde 11- (.....) başlıklı maddelere aşağıda yer verilmektedir:

Madde 7- (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

Madde 11- (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (87) Sözleşmeye 7 ve 11 numaralı madde ile eklenen “münhasır bölge” ifadesinde de bayilerin satışa yetkili oldukları bölgede münhasırlık yetkisine sahip olduğu belirtilmektedir. Münhasıran yetkili olan bayilerin yetki bölgeleri içerisinde reklam ve satış artırma faaliyetlerinde bulunmaya yetkili olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla aktif satışlara kısıtlama getirilmesi için gereken münhasırlık şartının sağlandığı anlaşılmaktadır.
- (88) Öte yandan bölge/müşterilerin kısıtlanmasına ilişkin hükümler içeren ve taahhüt kapsamında sözleşmeden tamamen çıkarılan bir diğer sözleşme maddesine aşağıda yer verilmektedir.

MADDE-7 (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (89) İlgili madde incelendiğinde; “(.....)” ifadeleriyle bayilerin tek satıcı olmadıkları yetki bölgelerindeki aktif satışlarının ZEKA KÜPÜ tarafından kısıtlandığı anlaşılmaktadır. Mezûr maddenin devamında ise bayinin yetki bölgesi dışına satış yaptığının tespiti halinde sözleşmesinin ihtara gerek kalmaksızın feshedileceği hüküm altına alınmaktadır. Rekabet endişesine neden olan ifadelerin yer alması nedeniyle taahhüt kapsamında ilgili hüküm sözleşmeden tamamen kaldırılmıştır. Taahhüt kapsamında ilgili maddenin yerine getirilen sözleşme hükmüne aşağıda yer verilmektedir.

Madde 4- (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (90) Revize edilen maddede yer alan “(.....)” ifadesiyle sözleşme yapılan bayinin kapsamı sözleşmede belirtilen yetki bölgesinde tek satıcı olduğu, dolayısıyla bayilerin yetki bölgelerinde münhasıran yetkili olduğu hüküm altına alınmaktadır. Dolayısıyla bayilerin sözleşmede kapsamı belirtilen yetkili bölgelerinde münhasıran yetkili oldukları anlaşıldığından bayilerin yaptıkları aktif satışların kısıtlanabilmesi için gerekli olan münhasırlık şartının sağlandığı kanaatine ulaşılmıştır. Sonuç olarak bayilerin bölge/müşterilerinin kısıtlanmasına ilişkin rekabet sorunun ilgili maddenin revize edilmesiyle bertaraf edildiği değerlendirilmektedir.
- (91) Bununla birlikte dosya kapsamında yapılan yerinde incelemede elde edilen bulgular incelendiğinde ZEKA KÜPÜ tarafından bayilerin yetkili oldukları bölge dışına aktif/pasif ayırımı olmaksızın tüm satışlarının yasak olduğu ve bayilerin bu yasağa uymamaları halinde ZEKA KÜPÜ tarafından hukuki yollara başvurulacağı konusunda bayilere uyarılar yapıldığı anlaşılmaktadır. Taahhüt kapsamında revize edilen sözleşme ile ZEKA KÜPÜ'nün söz konusu uygulamalarına son vereceği, böylece dosya kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderileceği kanaatine varılmıştır.
- (92) Ayrıca; ZEKA KÜPÜ tarafından sunulan taahhüt kapsamında yapılan değişiklikler ve 4054 sayılı Kanun uyarınca uyulması gereken yükümlülüklerin bayilere bildirildiği Bilgilendirme Metni'nde aktif ve pasif satışların ne olduğuna ilişkin tanıma yer verilerek satışlarının hangi şartlarda kısıtlanabileceği hususunda bayilere bilgi verilmektedir. Bahsi geçen Bilgilendirme Metni'nde bayilerin sözleşmede kapsamı belirtilen yetki bölgelerinde aktif satışa münhasıran yetkili olduğu, pasif satışlarına ise müdahale edilmeyeceği hususlarına da yer verilmektedir.
- (93) Sonuç olarak ZEKA KÜPÜ tarafından dosya konusu iddialar hakkında sunulan taahhüt metninde yer verilen sözleşme değişiklikleri ve bilgilendirme metni birlikte incelendiğinde, bu taahhütlerin soruşturma konusu rekabet sorunlarıyla orantılı, bu sorunları gidermeye elverişli, kısa sürede yerine getirilebilir ve etkili şekilde uygulanabilir olduğu kanaatine varılmıştır.

1.5.4.2. İnternet Satışlarının Kısıtlanmasına İlişkin Taahhütlerin Değerlendirilmesi

- (94) ZEKA KÜPÜ ile yürütülen taahhüt görüşmeleri esnasında, mevcut soruşturma sürecinde ZEKA KÜPÜ tarafından alıcılarının internet satışlarına kısıtlama getirildiğine işaret eden Bulgu-47, Bulgu-59, Bulgu-61, Bulgu-63, Bulgu-64, Bulgu-65 ve Bulgu-67'nin yanı sıra, bayiler ile yapılan sözleşmelerde ilgili rekabet sorununa işaret eden bir takım hükümlerin bulunduğu anlaşılmıştır. Bu kapsamda, revizyon öncesi ZEKA KÜPÜ'nün bayileri ile yaptığı 2020-2021 Bayilik Sözleşmesi'nin üç numaralı maddesine aşağıda yer verilmektedir:

MADDE-3 (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (95) İlgili maddede yer alan “(.....)” ifadesinden anlaşılacağı üzere ZEKA KÜPÜ tarafından yeniden satışa konu ürünlerin bayiler tarafından internet ortamında satışı tamamen yasaklanmaktadır. Bununla birlikte bayilere internet ortamında satış yapan başka teşebbüslere ürün satışı yapılmasına ilişkin bir kısıtlama getirildiği de görülmektedir. Mezkûr maddede yer alan “... (.....)” ifadesi ile de bayilere internet ortamında satış yapmaları durumunda bayilik sözleşmelerinin feshedilmesi yoluyla yaptırım uygulandığı anlaşılmaktadır.
- (96) İnternet yoluyla yapılan satışlar pasif satış olarak değerlendirilmektedir. İlgili maddede internet satışlarının yasaklanmasına ilişkin ifadelerden anlaşılacağı üzere ZEKA KÜPÜ tarafından bayilerin yeniden satışa konu ürünlere ilişkin pasif satışlarına müdahale edilmektedir. Pasif satışların kısıtlanmasının ise marka içi rekabet üzerinde olumsuz etkiler doğurabileceği değerlendirildiğinden ilgili davranışın rekabet sorununa yol açtığı kanaatine varılmıştır.
- (97) Bu kapsamda ilgili rekabet sorununun bertaraf edilmesi amacıyla ZEKA KÜPÜ tarafından ilgili madde aşağıdaki gibi değiştirilmiştir. ZEKA KÜPÜ tarafından taahhüt kapsamında üç numaralı madde;

“Madde 3- (.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

şeklinde revize edilmiştir.

- (98) Taahhüt kapsamında ilgili maddeye eklenen “(.....)” ifadesiyle ZEKA KÜPÜ tarafından bayilerin internet ortamında yapacağı satışlara herhangi bir müdahalede bulunulmayacağı hüküm altına alınmıştır.
- (99) İlgili maddede yer alan “(.....)...” ifadeleriyle ZEKA KÜPÜ tarafından bayilerin yeniden satışa konu ürünlerin internet ortamında satışına ilişkin herhangi bir müdahalede bulunulmayacağı, bayilerin Türkiye genelinde ve tercih edecekleri herhangi bir platformda çevrim içi satış gerçekleştirebilecekleri hüküm altına alınmaktadır.
- (100) Bununla birlikte dosya kapsamında yapılan yerinde incelemede elde edilen ve yukarıda detaylı değerlendirmelerine yer verilen bulgular incelendiğinde ZEKA KÜPÜ tarafından bazı dönemlerde bayilerin kendi internet siteleri, çevrim içi platformlar dâhil herhangi bir mecraada internet satışı yapmalarının yasaklandığı, internet satış yasağına uymayan bayilere yaptırım uygulandığı anlaşılmaktadır. Taahhüt kapsamında revize edilen sözleşme ile ZEKA KÜPÜ’nün söz konusu uygulamalarına son vereceği, böylece dosya kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderileceği kanaatine varılmıştır. Sonuç olarak 2020-2021 Bayilik Sözleşmesi ve 2023-2024 Bayilik Sözleşmesi’nde yer alan ve internet satışlarının kısıtlanmasına yönelik rekabet sorununa yol açacağı değerlendirilen hükümlerin revize edilmesi ve bayilere internet

ortamında satış gerçekleştirme hususunda serbesti tanınmasıyla bahse konu rekabet sorununun bertaraf edildiği değerlendirilmektedir.

- (101) Ayrıca, ZEKA KÜPÜ tarafından taahhüt kapsamında yapılan değişiklikler ve 4054 sayılı Kanun uyarınca uyulması gereken yükümlülüklerin bayilere bildirildiği Bilgilendirme Metni'nde pasif satışların ne olduğuna ilişkin tanıma yer verilerek pasif satışlarının kısıtlanmasının 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil ettiği hususunda bayilere bilgi verilmektedir. Bahsi geçen Bilgilendirme Metni'nde ZEKA KÜPÜ bayilerin yeniden satışa konu ürünlere ilişkin internet ortamında yapacakları satışların herhangi bir nedenle kısıtlanmayacağı, bayilerin internet ortamında satış yapma konusunda serbestiye sahip olduğu ve internet satışlarının kısıtlanması anlamına gelebilecek sözleşme maddelerinin sözleşmelerden çıkarıldığına ilişkin hususlara da yer verilmektedir.
- (102) Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında, ZEKA KÜPÜ tarafından internet satış kısıtlamalarına ilişkin olarak sunulan taahhütlerin soruşturma konusu rekabet sorunlarıyla orantılı, bu sorunları çözümlenmeye elverişli, kısa sürede yerine getirilebilir ve etkili şekilde uygulanabilir olduğu kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (103) Rekabet Kurulunun 22.06.2023 tarih, 23-28/541-M sayılı kararı uyarınca yürütülmekte olan soruşturma kapsamında;
- Batuksan Eğitim Hizmetleri ve Yayıncılık Tic. AŞ tarafından sunulan ve Kurum kayıtlarına 06.05.2024 tarih ve 51526 sayı ile giren nihai taahhütlerin, dosya kapsamında tespit edilen ilgili rekabet sorunlarını giderebilecek nitelikte olması nedeniyle kabulüne ve ilgili teşebbüs açısından bağlayıcı hale getirilmesine,
 - Taahhüt kapsamında taahhütlerin yerine getirildiğinin Kurul kısa kararının tarafa tebliğinden itibaren 4 (dört) ay içerisinde Kuruma tevsik edilmesine,
 - 22.06.2023 tarih, 23-28/541-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturmanın bayilere bölge/müşteri kısıtlaması getirilmesi ve internet kanalıyla yapılacak satışların kısıtlanması iddialarına yönelik olarak Batuksan Eğitim Hizmetleri ve Yayıncılık Tic. AŞ bakımından sonlandırılmasına
- gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.